

במקום אחד שכינה שרויה ביניהם, ואז אפילו מחיצה של ברזל אינה מפסקת בין כל מי שרוצה לצרף עצמו עם אביו שבשמים השוכן בתוך אלו העשרה, ויש אומרים שצריך שלא יהא מפסיק ביניהם טינוף או גוי בין העשרה ובין זה שרוצה להצטרף עמהם, שטינוף או גוי מפסיקין בין השכינה וגורם שאינה שורה בכאן. ואם כן כל שכן כשהגוי נמצא בין העשרה שגורם שהשכינה לא תהיה שרויה ביניהם. וכדבריו כתבו האליה רבא (ס"ק ית) והפמ"ג (א"א ס"ק טו) והמשנ"ב (ס"ק סה).

ועוד שהשו"ע דימה דין טינוף לדין עכו"ם ובטינוף כתב המג"א (סימן עג סק"ג) שגם אם נמצא בתוך בית הכנסת אף שאינו מעכב את התפילה, כגון שהוא במרחק ד' אמות ואין ריח רע, והוא יושב בתוך בית הכנסת לא יענה עמהם אמן, וכדבריו כתב המשנ"ב (ס"ק סג-סד).

ובשו"ת אלף לך שלמה (סימן מ) הוסיף עוד שלא רק שאינם מצטרפים למנין, אלא גם אם אדם שומע ברכה מחבירו, וביניהם מפסיק גוי, אינו יכול לענות אמן, כי הרי זה כאילו לא שמע את הברכה.

והנה אף שכתב המשנ"ב (ס"ק סב) שמדברי השו"ע שכתבו בלשון י"א משמע שאינו סובר כן, וכן מבואר ברמ"א (סימן עט ס"א) עוד כתב בשם החי"אדם שאמן יהא שמיה רבא וקדושה יענה דהוי רק פסוקים, אבל ברכו לא יענה ועיין בלבושי שרד. [שכתב שם שלכתחילה ראוי להחמיר ולא לענות].

אולם דבריהם נאמרו כאשר כבר יש מנין והוא רק מצטרף עמהם, אבל אם הגוי עומד מאחורי החוץ ואין עשרה העומדים יחדיו שתשרה שכינה עליהם, ולדברי השו"ע והלבוש ושאר פוסקים אין כאן חזרה כי השכינה אינה שורה בכאן, אולי יש להחמיר כדבריהם שלא לומר חזרת הש"ץ, וצ"ע.

ברכת כהנים כשיש גויים בבית הכנסת

והנה גם כשיש עשרה ביחד וגוי אינו מפסיק ביניהם, ויכולים לומר קדיש וקדושה וחזרת הש"ץ [והשאלה הוא רק לאלו שעומדים מאחורי הגוי אם יכולים לענות כמבואר לעיל], כתב בשו"ת זרע אמת (ח"ג סימן יב) שלא יאמרו ברכת כהנים כשיש גוי בבית הכנסת, והטעם שמבואר בזוהר (פרשת נשא) שבשעה שהכהנים פורסים את ידיהם לברך את עם ישראל, השכינה שרויה ביניהם, ומתגלים אז אורות עליונים ואם יהיה שם איש זר אשר לא מזרע ישראל יעכב את השפעת הברכות, וכן הוא בזוהר (פרשת משפטים דף קכד) יראה כל זכורך שבשמחתו לא יתערב איש זר. וציין עוד למטה משה (סימן קצט)

שכתב כי טעם הדבר שבחול"ל נושאים הכהנים כפיהם רק ביו"ט משום הגוים שנמצאים בבית הכנסת בכל ימות השנה, ויש מקומות שאין מניחים לגוי להיות בבית הכנסת בעת ברכת כהנים, וכן הוא בשו"ת מהרי"ל החדשות (סימן כא).

אמנם החיד"א בספרו יוסף אומץ (סימן ע הו"ד בכף החיים סימן קכח ס"ק קנה) כתב שלא ידע טעמו, אך יתכן שטעמו משום שגוי מפסיק לעשרה, ולכן לפי מה שכתב הבית דוד שברשות אחת אין הגוי מפסיק יכולים לישא כפים, אמנם לפי מה שהבאנו לעיל דברי הבית דוד אינם מוסכמים, ורבים מהפוסקים אשר חולקים על זאת, ועוד שכבר העיר בהג"ה על זרע אמת, שהיוסף אומץ לא ראה שעיקר טעמו משום שלא יתערב זר בברכת כהנים.

אמנם יש לומר שכיון שהפוסקים לא הביאו טעם זה שאין נושאים כפים בשאר ימים, יתכן שאינם סוברים טעם זה, וכמו שסיים החיד"א שהוא צורך גדול בתפלה ואין לבטל מצוות ולמנוע ברכתן של ישראל. ולכן אם אפשר בקל לבקשם שיצאו, ולא יגרם איבה מצוה גדולה בזאת, ואם לאו לפחות יתרכזו כל ישראל מלפני הגוי, כדי שלא יעכב את הברכה מלחול עליו.

דף ל ע"ב

לא קיבל כנפיה

משגיח כשרות שתפסו אותו שאוכל פת בלי נטילת ידים

שאלה משגיח כשרות במפעל מזון, ששני עדים תפסו אותו שאוכל פת מבלי ליטול ידיו קודם, האם אפשר להמשיך לסמוך עליו?

תשובה נאמר במסכת בכורות דף ל ע"ב לא קיבל לכנפים [ליטול ידיו קודם אכילה, רש"י] אף לטהרות לא קיבל, ופרש"י דכיון דבדין נטילת ידים שדבר קל הוא לעשות אינו יכול לעמוד, כל שכן בשאר.

ולכאורה לפי"ז ה"ה בעניננו, אחר שנתפס שאינו נוטל ידיו קודם האכילה, ק"ו לשאר דברים, כגון להשגיח היטב שבעה"ב לא יכניס למוצרים נבילות וטריפות אינו נאמן.

כת. וכיאר החסדי דוד למה נקרא נט"י כנפים, משום שצריך להגביה ידיו למעלה כמבואר בסוטה (דף ד ע"ב).